

Zadeva C-869/19

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

28. november 2019

Predložitveno sodišče:

Tribunal Supremo (Španija)

Datum predložitvene odločbe:

27. november 2019

Tožeča stranka:

L

Tožena stranka:

Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria, S.A.U.

[...] (ni prevedeno) [navedba spora in predložitvenega sodišča]

TRIBUNAL SUPREMO (VRHOVNO SODIŠČE)

Sala de lo Civil (senat za civilne zadeve)

[...] (ni prevedeno) [navedba članov predložitvenega sodišča]

V Madridu, 27. novembra 2019.

[...] (ni prevedeno) [navedba poročevalca]

OZADJE

EDINA.- *Postopek v glavni stvari, v katerem se vlaga predlog za sprejetje predhodne odločbe*

1.- Oseba L je vložila kasacijsko pritožbo zoper sodbo 19/2017 z dne 13. januarja, ki jo je izdal prvi oddelek Audiencia Provincial de Valladolid (sodišče pokrajine v Valladolidu) [...] (ni prevedeno).

2.- [...] (ni prevedeno) [P]reučila se je ustreznost predložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe Sodišču Evropske unije, zaradi česar je bilo sklenjeno, da se stranke povabi, naj se opredelijo o tem, ali je tak predlog treba vložiti.

3.- Potrošnica, tožeča stranka, je trdila, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe treba vložiti, medtem ko je finančna institucija temu nasprotovala, saj meni, da „pravo Unije ne more naložiti nacionalnemu sodišču obveznosti, da ne uporabi nacionalnih postopkovnih določb“, kot so določbe, ki nalagajo, da se morajo sodbe omejiti na zahteve strank.

4.- Stranki postopka v glavni stvari sta oseba L kot tožeča stranka [...] (ni prevedeno) in Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria, S.A.U. kot tožena stranka [...] (ni prevedeno).

OBRAZLOŽITEV

PRVIČ.- *Povzetek dejanskega stanja*

1.- Finančna institucija Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria, S.A.U. (v nadaljevanju: Banco Ceiss) je 22. marca 2006 osebi L (v nadaljevanju: tožeča stranka ali potrošnica) odobrila hipotekarni kredit v višini 120.000 eurov za nakup stanovanja. Kreditojemalka naj bi ga vrnila v 30 letih s plačilom 360 mesečnih obrokov. Del pogodbe so bili splošni pogoji, ki jih je Banco Ceiss določila vnaprej.

2.- Obrestna mera za kredit za prvo leto je bila 3,350 % na leto. Po izteku tega leta se je določila spremenljiva obrestna mera, in sicer Euribor + 0,52 % na leto. Vendar je pogodba vsebovala klavzulo, ki je določala, da se obrestna mera za kredit nikoli ne zniža pod 3 % letno („klavzula o minimalni obrestni meri“). Ko se je Euribor leta 2009 znatno znižal, je ta klavzula preprečevala, da bi se obrestna mera za kredit znižala pod 3 % letno.

3.- Potrošnica je januarja 2016 vložila tožbo zoper banko, v kateri je predlagala, naj se „klavzula o minimalni obrestni meri“ razglasi za nično, saj je zaradi nepreglednosti nepoštena, glede na to, da je banka ni ustrezno obvestila o obstoju take klavzule in o njenem pomenu za finančni vidik pogodbe.

4.- Poleg ničnosti „klavzule o minimalni obrestni meri“ je kreditojemalka predlagala, naj ji banka povrne vse zneske, ki so bili neupravičeno plačani na podlagi navedene klavzule. Podredno je predlagala, naj ji banka, če predlogu za vračilo vseh zneskov ne bo ugodeno, povrne zneske, plačane od 9. maja 2013.

5.- Banco Ceiss je tožbi nasprotovala z vlogo z dne 4. marca 2016. Trdila je, da „klavzula o minimalni obrestni meri“ ni nepoštena, saj je bila kreditojemalka obveščena o tem, da je klavzula v pogodbi.

6.- Juzgado de Primera Instancia (sodišče prve stopnje) je sodbo izreklo 6. junija 2016. V njej je ugotovilo, da je „klavzula o minimalni obrestni meri“ nepoštena zaradi nepreglednosti. Vendar je Banco Ceiss naložilo samo, naj kreditorejalki povrne zneske, ki jih je ta plačala na podlagi navedene klavzule od 9. maja 2013 skupaj z obrestmi, saj je uporabilo sodno prakso, oblikovano v sodbi prvega senata Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) 241/2013 z dne 9. maja. Banco Ceiss je prav tako naložilo plačilo stroškov.

7.- Banco Ceiss sodbo na prvi stopnji izpodbijala s pritožbo, ki jo je vložila 14. julija 2016. V pritožbi je izpodbijala odločitev, da se ji naloži plačilo stroškov, saj je menila, da se tožbi ni ugodilo v celoti, temveč delno. Kreditorejalka je nasprotovala ugoditvi pritožbe z vlogo, ki jo je predložila 20. julija 2016.

8.- Preden je Audiencia Provincial (sodišče province) izreklo sodbo, v kateri bi odločilo o pritožbi, je Sodišče Evropske unije izdalo sodbo z dne 21. decembra 2016 v združenih zadevah C-154/15, C-307/15 in C-308/15 (ECLI:EU:C:2016:980). V izreku te sodbe je Sodišče razsodilo, da člen 6(1) Direktive 93/13/EGS nasprotuje nacionalni sodni praksi, ki časovno omejuje restitucijske učinke, povezane z ugotovitvijo nepoštenosti pogoja, in jih omeji zgolj na zneske, ki so bili preplačani po razglasitvi sodne odločbe, s katero je bila ugotovljena nepoštenost tega pogoja. Nacionalna sodna praksa, na katero se sklicuje Sodišče, je sodna praksa iz sodbe prvega senata Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) 241/2013 z dne 9. maja.

9.- Audiencia Provincial (sodišče province) je izreklo sodbo, s katero je odločilo o pritožbi po tem datumu, in sicer 13. januarja 2017. Pritožbi je ugodilo, saj je menilo, da se je tožbi ugodilo delno, in razveljavilo tisti del izreka sodbe Juzgado de Primera Instancia (sodišče prve stopnje), v katerem se je Banco Ceiss naložilo plačilo stroškov.

10.- V svoji sodbi Audiencia Provincial (sodišče province) sodbe Sodišča z dne 21. decembra 2016 ni omenilo in ni spremenilo tistega dela izreka sodbe na prvi stopnji, ki se je nanašal na restitucijske učinke ničnosti nepoštena „klavzule o minimalni obrestni meri“, saj ni bil predmet pritožbe.

11.- Kreditorejalka je pri Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) vložila kasacijsko pritožbo zoper sodbo Audiencia Provincial (sodišče province). V kasacijski pritožbi navaja, da se z izpodbijano sodbo, ker se ni uporabila sodna praksa, oblikovana v sodbi Sodišča z dne 21. decembra 2016, in ker se ni po uradni dolžnosti priznalo povračilo vseh zneskov, plačanih na podlagi „klavzule o minimalni obrestni meri“, med drugim krši člen 1303 španskega Código Civil (civilni zakonik) (ki določa restitucijske učinke, povezane z ničnostjo obveznosti in pogodb) v povezavi s členom 6(1) Direktive 93/13/EGS, ki določa, da nepošteni pogoji potrošnikov ne zavezujejo.

12.- Banka, ki je bila nasprotna stranka, je kasacijski pritožbi nasprotovala. Trdila je, da zahtevek potrošnice krši načelo odločanja v mejah zahtevkov, saj se

zoper sodbo na prvi stopnji ni pritožila, zato da bi izpodbijala časovno omejitev restitucijskih učinkov ničnosti klavzule, zaradi česar ne bi bilo dopustno, da bi Audiencia Provincial (sodišče province) priznalo, da je restitucija, vezana na ugotovitev nepoštenosti klavzule, popolna.

DRUGIČ.- *Zakonodaja Evropske unije*

1.- Določba prava Unije, katere razlaga povzroča dvome v zvezi z učinki ugotovitve nepoštenosti „klavzule o minimalni obrestni meri“, je člen 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah, ki določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev“.

2.- V izreku sodbe Sodišča Evropske unije z dne 21. decembra 2016, združene zadeve C-154/15, C-307/15 in C-308/15 (ECLI:EU:C:2016:980), je bilo razglašeno:

„Člen 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni sodni praksi, ki časovno omejuje restitucijske učinke, povezane s sodno ugotovitvijo nepoštenosti, v smislu člena 3(1) te direktive, pogoja iz pogodbe, ki jo je s potrošnikom sklenil prodajalec oziroma ponudnik, zgolj na zneske, ki so bili neupravičeno preplačani na podlagi takega pogoja po razglasitvi odločbe, s katero je bila sodno ugotovljena ta nepoštenost.“

TRETJIČ.- *Nacionalni pravni okvir, v katerega se uvrsti spor o glavni stvari*

1.- Člen 1303 španskega civilnega zakonika določa obveznost vračila kot posledice ugotovitve ničnosti obveznosti, s tem ko določa:

„Če je obveznost ugotovljena za nično, mora vsaka pogodbeni stranka vrniti drugi vse, kar je prejela na podlagi take pogodbe, skupaj s plodovi oziroma obrestmi, razen če je v naslednjih členih določeno drugače.“

2.- S sodbo Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) 241/2013 z dne 9. maja (ECLI:ES:TS:2013:1916) je bila ugotovljena ničnost „klavzul o minimalni obrestni meri“, vsebovanih v splošnih pogojih nekaterih pogodb, ki so jih s potrošniki podpisale banke, tožene s skupinsko tožbo, zaradi njihove nepreglednosti, vendar je časovno omejilo restitucijske učinke take ničnosti, saj je sklenilo, da ne vplivajo na plačila, izvedena pred datumom objave sodbe. Več poznejših sodb je to sodno prakso potrdilo.

3.- V sodbi Sodišča z dne 21. decembra 2016 je bilo ugotovljeno, da je časovna omejitev restitucijskih učinkov, določena v tej sodni praksi, v nasprotju s členom 6(1) Direktive 93/13/EGS. Prvi senat Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) je s svojo sodbo 123/2017 z dne 24. februarja svojo sodno prakso spremenilo in jo prilagodilo sodni praksi iz sodbe Sodišča.

4.- Ko je Sodišče Evropske unije izdalo to sodbo, so španska sodišča odločala v več deset tisoč sodnih sporih glede ničnosti nepoštenih klavzul, večina od njih se je nanašala na „klavzule o minimalni obrestni meri“, od katerih so nekateri še vedno na prvi stopnji, drugi pa že na pritožbeni stopnji ali na stopnji kasacijske pritožbe. V številnih teh sporih so potrošniki v svoji tožbi primarno ali podredno predlagali, naj se vračilo neupravičeno plačanega omeji na zneske po 9. maju 2013. To so predlagali zaradi sodne prakse, oblikovane v sodbi prvega senata Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) 241/2013 z dne 9. maja, saj še ni bila izdana sodba Sodišča z dne 21. decembra 2016.

5.- Za to gre pri tožbi, ki jo je vložila potrošnica v tem sporu, ki je poleg celotnega vračila podredno predlagala, da se vračilo časovni omeji. Potrošnica v pritožbi ni izpodbijala sodbe na prvi stopnji, s katero je bil zavrnjen njen glavni zahtevek in je bilo ugodeno samo njenemu podrednemu predlogu, saj še ni bila izdana sodba Sodišča z dne 21. decembra 2016, sodba sodišča prve stopnje pa se je prilagodila nacionalni sodni praksi. Pritožila se je samo tožena banka, ki je predlagala, naj se razveljavi odločitev, s katero se ji je naložilo plačilo stroškov.

6.- V drugih primerih so potrošniki v svoji tožbi predlagali, naj se neupravičeno plačano vrne v celoti, vendar niso izpodbijali sodbe, ki je – čeprav je razglasila ničnost klavzule – časovno omejila vračilo zneskov, plačanih na podlagi klavzule, zaradi nacionalne sodne prakse, ki je bila oblikovana v sodbi prvega senata Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) 241/2013 z dne 9. maja, ki je določila, da se plačani zneski vrnejo po tem datumu, tako da jo je izpodbijala samo tožena banka.

7.- V sporih, v katerih so nastale te okoliščine, se je pogosto postavljalo vprašanje, ali lahko potrošniki po tem, ko so oblikovali svojo tožbo ali ko so se strinjali s sodbo na prvi stopnji, ki je omejila restitucijski učinek „klavzule o minimalni obrestni meri“, prilagodijo svoj zahtevek sodbi Sodišča z dne 21. decembra 2016 in predlagajo, da se jim neupravičeno plačano vrne v celoti.

8.- Prav tako se je postavljalo vprašanje, ali bi, tudi če potrošnik ni izpodbijal sodbe, ki je časovno omejila restitucijske učinke, vezane na ugotovitev nepoštenosti, ker še ni bila izdana navedena sodba Sodišča, in jo je izpodbijala samo finančna institucija, morale sodišče, ki bi odločalo o pritožbi po datumu, ko je bila izdana ta sodba Sodišča, priznati, celo po uradni dolžnosti, povračilo vseh neupravičeno plačanih zneskov na podlagi sodne prakse, vzpostavljene s sodbo Sodišča z dne 21. decembra 2016.

9.- Za španski civilni postopek veljajo načelo dispozitivnosti, prekluzivnosti procesnih dejanj, prepovedi *mutatio libelli* ali spremembe tožbe, načelo odločanja

v mejah zahtevkov ter na področju pritožb in tesno povezano z načelom odločanja v mejah zahtevkov načelo prepovedi *reformatio in peius*.

10.- Člen 216 zakona o civilnem postopku določa:

„Načelo dispozitivnosti.

Civilna sodišča odločajo o sporih na podlagi navedenih dejstev, dokazov in zahtevkov strank, razen če zakon v posameznem primeru določa drugače.“

11.- Prvi odstavek člena 218 zakona o civilnem postopku določa:

„Popolnost in usklajenost sodb. Obrazložitev.

1. Sodba mora biti jasna in natančna ter ustrezati tožbi in drugim zahtevkom strank, ki so bili pravočasno uveljavljani v postopku. Vsebovati mora vse potrebne ugotovitve in odločitve o ugoditvi zahtevkom ali o njihovi zavrnitvi ter razrešitev vseh spornih vprašanj, o katerih se je razpravljalo.

[[...] (ni prevedeno)] Sodišče odloči v skladu s predpisi, ki se uporabljajo za obravnavano zadevo, čeprav stranki teh nista pravilno navajali ali se nanje sklicevali, pri čemer se ne sme oddaljiti od predmeta tožbe z upoštevanjem pravnih in dejanskih okoliščin, ki se razlikujejo od tistih, ki so jih želele uveljavljati stranke.“

12.- Člen 465(5) zakona o civilnem postopku, ki ureja pritožbo, določa:

„Sklep ali sodba, ki sta izdana v pritožbenem postopku, se nanašata izključno na tiste točke in vprašanja, ki so bila postavljena v pritožbi, in po potrebi na točke in vprašanja iz odgovora na pritožbo ali iz nasprotne pritožbe, ki ju ureja člen 461. Odločba ne more biti sprejeta v škodo pritožnika, razen če je treba zaradi škode ugoditi nasprotni pritožbi zoper zadevno odločbo, ki jo je vložila nasprotna stranka v pritožbenem postopku.“

13.- Člen 412(1) zakona o civilnem postopku določa:

„Po opredelitvi predmeta postopka v tožbi, odgovoru na tožbo in morebitni nasprotni tožbi stranke tega ne morejo več spreminjati.“

14.- Špansko Tribunal Constitucional (ustavno sodišče) je razglasilo, da so nekatera od teh načel, kot je prepoved *reformatio in peius* in v določenih pogledih načelo odločanja v mejah zahtevkov, v ustavi zasidrana v pravici do učinkovitega pravnega sredstva, ki ga priznava člen 24 španske ustave (in ima svoj ekvivalent v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah). Če bi se priznalo, da lahko sodišča po uradni dolžnosti v škodo tožeče stranke spremenijo odločbo, ki jo ta izpodbija, bi se vpeljal element, ki bi odvrčal od uresničevanja pravice do zakonsko določenih pravnih sredstev in ki bi bil nezdržljiv z učinkovitim pravnim varstvom, ki ga morajo zagotavljati sodišča.

15.- Ta postopkovna načela so Audiencia Provincial (sodišče province) pripeljala do tega, da se je izreklo izključno o vprašanju, ki ga je Banco Ceiss zastavila v svoji pritožbi. Čeprav ni nobene izrecne obrazložitve v tem smislu, je očitno, da Audiencia Provincial (sodišče province) ni priznalo povračila vseh zneskov, ki jih je finančna institucija prejela na podlagi „klavzule o minimalni obrestni meri“, saj potrošnica ni izpodbijala sodbe prve stopnje, s katero ji je bilo priznano samo povračilo zneskov, plačanih po 9. maju 2013.

16.- Potrošnica v svoji kasacijski pritožbi izpodbija to dejanje in trdi, da bi moralo Audiencia Provincial (sodišče province) po objavi sodbe Sodišča z dne 21. decembra 2016 uporabiti sodno prakso, oblikovano v tej sodbi, in bi moralo po uradni dolžnosti priznati vračilo vseh zneskov, plačanih na podlagi „klavzule o minimalni obrestni meri“, tudi tistih pred 9. majem 2013.

17.- V tem primeru, kot v številnih drugih, o katerih španska nacionalna sodišča še odločajo, pride do napetosti med načelom, da potrošnika nepoštene „klavzule o minimalni obrestni meri“ ne zavezujejo, ki vključuje nedopustnost časovne omejitve vračila neupravičeno plačanih zneskov, in procesnimi načeli dispozitivnosti, prekluzije, odločanja v mejah zahtevkov in prepovedi *reformatio in peius*.

ČETRTIČ.- *Dvomi o razlagi, ki so razlog za predložitev prvega vprašanja.*

1.- Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) postavlja to vprašanje za predhodno odločanje Sodišču Evropske unije, ker dvomi o združljivosti načel dispozitivnosti, odločanja v mejah zahtevkov in prepovedi *reformatio in peius*, določenih v členih 216, 218(1) in 465(5) zakona o civilnem postopku s členom 6(1) Direktive 93/13/EGS.

2.- Sodišče je razglasilo, da ta prepoved *reformatio in peius* temelji na načelih spoštovanja pravice do obrambe, pravne varnosti in zaupanja v pravo (sodba z dne 25. novembra 2008, zadeva C-455/06, točka 47, ECLI:EU:C:2008:650).

3.- Sodišče je prav tako razsodilo, da varstvo potrošnika ni absolutno, pa tudi, da na podlagi načela institucionalne in procesne avtonomije držav članic nacionalno pravo določa postopkovna pravila za tožbe za varstvo pravic, ki jih imajo posamezniki v skladu s pravom Unije. Vendar ta procesna avtonomija ne sme vzpostaviti ovir, ki bi preprečevale učinkovitost prava Unije. Niti se ne sme zahtevkov, ki temeljijo na pravicah, ki jih podeljuje pravo Unije, obravnavati manj ugodno od podobnih zahtevkov, ki izhajajo iz nacionalnega prava.

4.- Na področju nepoštenih pogojev je sodba Sodišča z dne 21. decembra 2016 (združene zadeve C-154/15, C-307/15 in C-308/15) razglasilo, da so razumne nekatere omejitve učinkovanja načela, da nepošteni pogoji ne zavezujejo potrošnikov, kot so med drugim omejitve, ki izhajajo iz pravnomočnosti (točka 68 sodbe), ali določitev razumnih prekluzivnih rokov za vložitev pravnih sredstev (točka 69 sodbe).

5.- V nedavnih sodbah je Sodišče opozorilo na pomen, ki ga ima tako v pravnem redu Unije kot v nacionalnih pravnih redih načelo pravnomočnosti, saj je, da bi se zagotovila stabilnost prava in pravnih razmerij ter učinkovito izvajanje sodne oblasti, namreč pomembno, da sodnih odločb, ki so postale pravnomočne po tem, ko so bila izčrpana vsa razpoložljiva pravna sredstva, ali po tem, ko so se iztekli roki zanje, ni več mogoče izpodbijati (sodba z dne 24. oktobra 2018, C-234/17, ECLI:EU:C:2018:853), tako da pravo Unije nacionalnega sodišča ne zavezuje, da ne uporabi nacionalnih postopkovnih pravil, v skladu s katerimi postane sodna odločba pravnomočna, čeprav bi bilo tako mogoče odpraviti nacionalni položaj, ki s tem pravom ni združljiv (sodba z dne 29. julija 2019, zadeva C-620/17, ECLI:EU:C:2019:630).

6.- V španskem pravnem redu je s pritožbo mogoče ločeno izpodbijati različne odločitve v sodbi (člen 458(2) zakona o civilnem postopku). Če določene odločitve ne izpodbija nobena od strank, pritožbeno sodišče ne sme dopustiti, da ostane brez učinka, ali je spremeniti. Gre za pravilo, ki je v določeni meri podobno pravnomočnosti, zaradi njegove podlage in namena, ki se z njim uresničuje.

7.- V tej napetosti med postopkovnimi načeli, ki temeljijo na potrebah po pravni varnosti, učinkovitem izvajanju sodne oblasti in spoštovanju postopka z ustreznimi jamstvi, povezanimi s pravico do učinkovitega pravnega sredstva, na eni strani in načelom učinkovitosti prava Unije na drugi strani se porajajo dvomi o omejitvah, ki jih postopkovna pravila, ki določajo načela dispozitivnosti, odločanja v mejah zahtevkov in prepovedi *reformatio in peius*, pomenijo za učinkovitost načela, da nepošteni pogoji potrošnikov ne zavezujejo. V skladu s tem, kar je Sodišče odločilo v sodbi z dne 21. decembra 2016, je to zadnje načelo nezdružljivo z določitvijo časovnih omejitev za vračilo vseh zneskov, ki jih je potrošnik na podlagi nepoštenega pogoja neupravičeno plačal, vendar ni absolutno in ima meje, povezane z načelom učinkovitega izvajanja sodne oblasti, kot je načelo pravnomočnosti ali določitev razumnih prekluzivnih rokov za vložitev pravnih sredstev.

8.- Kar zadeva pritožbo, v okviru katere se vlaga predlog za sprejetje predhodne odločbe, se ti dvomi konkretizirajo v vprašanju, ali mora sodišče, ki odloča o pritožbi, ki jo je vložila samo tožena banka, po tem, ko je bila izdana sodba Sodišča z dne 21. decembra 2016, priznati vračilo vseh zneskov, plačanih banki na podlagi nepoštenega pogoja, če potrošnik ni izpodbijal sodbe, s katero se je položaj tožeče stranke poslabšal.

IZREK

SODIŠČE JE SKLENILO: Glede na navedeno je prvi senat civilnega oddelka Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) sklenil, da se Sodišču Evropske unije predloži to vprašanje za predhodno odločanje:

Ali člen 6(1) Direktive 93/13/EGS nasprotuje uporabi postopkovnih načel dispozitivnosti, odločanja v mejah zahtevkov in prepovedi *reformatio in peius*, ki sodišču, ki odloča o pritožbi, ki jo je vložila banka proti sodbi, s katero se je časovno omejilo vračilo zneskov, ki jih je potrošnik zaradi „klavzule o minimalni obrestni meri“, razglašene za nično, neupravičeno plačal, preprečujejo, da bi priznalo vračilo vseh navedenih zneskov, in s tem poslabšajo položaj tožeče stranke, saj navedene omejitve potrošnik ni izpodbijal?

[...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno) [končne navedbe in podpis]

DELOVNI DOKUMENT